

ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ВЕЛИКИЙ РОМАН

Юрії Косач

УКРАЇНІ
ПОЕТИЧНА
СПАДЩИНА

Харків
«ФОЛІО»

НІЧ НАД ЗВІЗДАЛЕМ

ІЗ ПРОВІСНИХ СПІВІВ

Весна одна моя кохана,
І я їй лицар іздавен,
Вона лиш знає, полум'яна,
Про смілі задуми поем.

Бо у прологу до балади
Так хочу, щоб на сконі дня
Чабан-отаман до бригади
Гукнув бадьоро: «На коня!»

Щоб гуркотом гармат дрижали
Пусті завулки й вулиці
І знов щоб заграви палали
На стятім ременем лиці!

РОМАНТИКА

Тих днів вже дзвінкости не викувать,
Як весен не вернути тих
Баских, що їх я так викликував,
Що їхній гук давно вже стих.

То там у далеч оддзвеніли
Дивізій рейди у запілля,
І ворог там оскаженілий
Відходив серед куль похмілля.

То там затримував тачанки
Бронпоїзда тривожний посвист,
І биті черленню світанки
Понад ланів вставали прошви.

Так не забудь походи лав,
Так не забудь мені про те,
Як кавалерія проходила
По Берестейському шосе!

З «ГОРОБИНИХ НОЧЕЙ»

Недосталь нам нині волі,
Невтайки-біда,
Невзабарі воля в полі
Прибере лудан¹.

Гей, мармизо, милегире,
Панське потерча!
Це «пугу!» тобі не шквирю²
Пугачі кричать.

Гарди³ довбнями, келепом⁴,
В Чуті⁵ щетинять,
Випускає тирса⁶ степом
Соколину рать!

Чує Чута помсту люту.
Помсту призволя,

¹ *Лудан* — старовинна блискуча тканина, а також пошитий із неї одяг.

² *Шквиря* — снігова буря, хуртовина.

³ *Гард (гард)* — охоронник.

⁴ *Келеп* — старовинна зброя, що має форму молота, насадженого на довгий держак.

⁵ *Чута* — назва лісу поблизу Суботова, один з осередків гайдамаччини.

⁶ *Тирса* — трав'яниста степова рослина родини злакових; ковила.

То кушнелиться за буту¹
Шляхті кров'ю шлях.

Р-р-рубонуть, одрізати, вжарить,
Чвалувать, валить, губить —
В Жаботині² на пожарі
Треба люльку закурити.

І насклесь, наодлів, наруч³,
Шабеленки — клиння ран,
На сідлі кигиче налуч,
Жовтий кордован⁴.

То кляшторів⁵ чорні куштри⁶,
По замках — вали,
Хмизом Залізняка⁷ начустрив,
Гонта⁸ запалив.

Не цвіте майран⁹ пахучий,
Не рясніє ряст
Там, де Швачка¹⁰ на онучі
Подере атлас.

¹ Бута — пиха.

² Жаботин — тепер село в Черкаському районі Черкаської області, яке в 60-х рр. XVIII ст. було одним із центрів формування гайдамацького руху.

³ Налуч — футляр для лука; сагайдак.

⁴ Кордован — шкіра, яку отримують зі шкіри коня (переважно з крижів).

⁵ Кляштор — католицький монастир.

⁶ Куштри — те саме, що кудли, тобто скуповджені пасма волосся або вовни.

⁷ Залізник Максим (1740–?) — один із керівників національно-визвольного повстання на Правобережній Україні в 1768 р. (Коліївщини).

⁸ Гонта Іван (1740?–1768) — сотник надвірних козаків, що служили при дворі Потоцького в Умані, очільник українського гайдамацького руху, один із керівників Коліївщини.

⁹ Майран — те саме, що майоран.

¹⁰ Швачка Микита (1728–1768) — ватажок загону гайдамаків, один із керівників Коліївщини.

Лебедин¹, Вільшана², Умань³ —
Кармазинна путь,
Не весни тут ринуть струми —
Гайдамаки йдуть!

ПРОЛОГ ДО ПОЕМИ

Лісно у нас... Як пустять крелі⁴ води,
Рясна на пастовнях золотиться латать,
Кривко Панас до ночі в лісі ходить
І б'є з обрізу крижнів та утят.

І Олексій, оте хлопча чорняве,
Мій приятель, ботанік і чабан,
Напровесні, як виженуться трави,
Шука кугу⁵, красносталь⁶, кукільван⁷...

¹ *Лебедин* — тепер село Звенигородського району Черкаської області. Відоме завдяки, зокрема, Георгіївському чоловічому монастирю, який підтримував гайдамаків під час Коліївщини.

² *Вільшана* — колишнє містечко Київської губернії (тепер селище Звенигородського району Черкаської області). Історичні події, які відбулися в містечку під час Коліївщини, описав Т. Шевченко в поемі «Гайдамаки».

³ *Умань* — нині районний центр Черкаської області. У 1768 р. під час Коліївщини гайдамаки на чолі з Максимом Залізняком та Іваном Гонтою зруйнували монастир, а також влаштували так звану уманську різню, під час якої загинуло чимало людей, зокрема ченці, євреї, греко-католики, польська шляхта та ін.

⁴ *Креля* — велика крижина.

⁵ *Куга* — рогіз.

⁶ *Красносталь* (тобто *красноталь*) — те саме, що шелюга (верба гостролиста); червоний верболіз.

⁷ *Кукільван* — рослина з гіркими, отруйними плодами; у давнину її використовували в риболовлі, отруюючи рибу висушеними плодами цієї рослини (кукільванили).

Мое Колодяжне¹, бунтарське, невгомонне,
Де студінь п'ють колодязі із хмар,
Що біля них Макензена² комонний³
Ладнав конов'язі і сідла авангард.

Хіба забудь твої дзвінки отави,
Шляхів на схід прозору тиху синь,
Кришталь задуманих потоків і заплавин
І в шудрі клечані умаяні ліси?

Те кругляччя, де хлопці вогнеокі
До ночі правлять, що вже тих лічма,
Що хутко вдарить шквирею в розтоки
Бадьорих яс і затягів сурма...

І ночі ті, розіскрені, червневі,
Як срібні роси, в місяці тремтять,
Коли спалахують цілунком коралеві
Красунь уста, як китяги багать.

Отам на хуторі одним, де медом
Пахтить садок, як одцвітуть бузки,
Мій побратим, мій добрий бідний Федин,
Палкого серця розкидав бризки...

Там Кимлайчук з панцирника «Аврора»,
Там Купрійчук⁴, мужицький командарм,

¹ *Колодяжне* — тепер село в Ковельському районі Волинської області (вперше згадано 1583 р.), де з 1882 р. проживала родина Косачів. Тут, зокрема, за однією з версій, 1908 р. народився і Юрій Косач.

² *Макензен* — можливо, ідеться про Августа фон Макензена (1849–1945), німецького генерал-фельдмаршала, учасника I Світової війни.

³ *Комонний* — вершник.

⁴ *Купрійчук* — можливо, ідеться про *Гната (Ігната) Купрійчука*, полковника, командира 18-ї пішої дивізії Армії УНР. Був пізніше нагороджений «Хрестом Симона Петлюри».

Мені недавно, сливе як учора,
Були Фальстафами¹ у дзвоні повних чар.

Кубки ми розбивали недопиті
В гучних бенкетах і п'янке вино
Понад шляхи виплескували биті,
Щоб збагряніли загравами знов!

БАЛАДА

Радять круки опівночі
На розпуттях нечестивих,
Радять круки, браття ночі,
Де шукати їм поживи.

Перший крук:
Розітну крилом я обрій:
В полі, копитами збитім,
Лицарі лежать хоробрі,
Опанчами² лиш прикриті.

Очі їм клювати буду,
Бичувати тіло свіже,
Поки, панциром закуте,
Не добуду серце хиже.

Другий крук:
Нині в ринку гордий витязь
Бунтарям чинив розправу

¹ *Фальстаф* — добросердний пияк, комічний персонаж низки творів В. Шекспіра.

² *Опанча* — старовинний український верхній одяг, схожий на плащ чи халат, який одягали поверх іншого вбрання.

І на чорних шибеницях
Горлом їх карав без права.

Хочу їхню кров червону
Пити, поки не зчорніла,
Поки мати не схоронить,
Скорбна мати сина тіло!

Третій крук:
Не по мені ваші лети,
Трупів я клював досхочу
І на витязів бенкети
Нині полетіти хочу.

Змовкнуть лиш литаврів¹ криці
Серед тиші, щоб усяк чув,
Як заповідь чорну тричі
Гордим витязям закрядчу!

* * *

То з Ромодана² шлях упав через могили,
Крізь Гадяцького замку³ древній вал,
То стрибунці тремтіли синьокрили
Над тихим Пслон⁴ у сумерковий тал,

¹ *Литаври* — ударний музичний інструмент (система з двох або декількох латунних котлів, відкрита сторона яких затягнута шкірою).

² *Ромодан* — тепер селище Миргородського району Полтавської області.

³ *Гадяцький замок* — ідеться, імовірно, про Гадяцьку фортецю (Гадяч — місто Полтавської обл.), збудовану на початку XVII ст. У її південно-східній частині розміщувався Замок — найдавніший укріплений осередок, огорожа якого складалася з валу й кількох дерев'яних башт.

⁴ *Псел* — ліва притока Дніпра; протікає, зокрема, територією Полтавської області (у Гадяцькому й Миргородському районах).

То Бессарабії¹ шовкова неба синь
І дукачі² на грудях молдаванок,
То на Дніпрі поромів голоси,
То Ялти смаглої важкий серпанок,

То знов недавно бачилось мені,
Коли пішли рікою долі криги,
Крізь Задесення млу на ранній провесні
У долину задивлений Чернігів.

ПАМ'ЯТИ ОЛЕНИ ПЧІЛКИ³

Суворі очі. Чорна сукня.
Друкарня. Мітинг. «Рідний край»⁴.
Як пам'ятаю днів цих гук я,
Сімнадцятого перший май!

Той гай над Пслом і дім у ньому⁵,
Де плахти й Лесині шаблі,

¹ *Бессарабія* — історико-географічна назва земель, до складу яких входить частина території Чернівецької та Одеської областей України та Молдова.

² *Дукач* — тут: традиційна українська жіноча медалеподібна металева прикраса, частина оздоблення жіночого вбрання.

³ *Косач Ольга* (1849–1930) — українська письменниця (псевдонім — Олена Пчілка), громадська й культурна діячка, мати Лесі Українки, бабуса Юрія Косача.

⁴ «*Рідний край*» — газета політично-економічного, літературно-наукового і популярно-освітнього напрямку, яка виходила в 1905–1916 рр. У 1907–1914 рр. її редактором була Олена Пчілка.

⁵ *...гай над Пслом і дім у ньому...* — можливо, автор згадує Драгоманівську гору в місті Гадячі на правому березі річки Псел. На цій горі в 1837 р. прадід Юрія Косача Петро Якимович Драгоманов придбав садибу, що стала родинним гніздом родини Драгоманів. Саме тут народилися Ольга Косач і Михайло Драгоманов. Після смерті Лесі Українки в 1913 р. Олена Пчілка переїхала з Києва до Гадяча й жила у своїй садибі до 1920 р.

Мені ввижалися, малому,
Холодним Яром¹ коліїв.

Було так лячно вечорами
Сидіти з Гоголем² в їдальні,
Як декабрист глядів із рами —
Мій прадід юнкер Драгоманів³...

Літа старі, літа шляхетські —
Через Волинь з Парижа в Гадяч,
Це Бісмарк⁴, Делеклюз⁵, Радецький⁶,
Це Каракозов⁷ і Кибальчич⁸...

¹ *Холодний Яр* — урочище поблизу Чигирина й Мотронинського Троїцького монастиря (тепер — Чигиринського району Черкаської області). У 1767 р. у Холодному Яру Максим Залізняк зібрав загін бунтарів, які навесні 1768 р. розпочали на Правобережній Україні національно-визвольне повстання, відоме як Коліївщина.

² *Гоголь Микола* (1809–1852) — український письменник, критик, публіцист.

³ *...Мій прадід юнкер Драгоманів...* — батько Юрія Косача Микола Петрович (1884–1937) був сином Олени Пчілки (Ольги Косач) та онуком Петра Драгоманова (1802–1860), який мав рідного брата Якова Драгоманова (1801–1840), того самого декабриста, згаданого в поезії. У 1824 р. Я. Драгоманов був зарахований юнкером у Полтавський піхотний полк, у 1825 р. став членом Товариства об'єднаних слов'ян. У день повстання на Сенатській площі перебував у госпіталі, що й урятувало його від каторги.

⁴ *Бісмарк-Шенгаузен Отто Едуард Леопольд фон* (1815–1898) — німецький державний і політичний діяч, перший райхсканцлер Німецької імперії.

⁵ *Делеклюз Луї Шарль* (1809–1871) — французький революціонер, член Паризької комуни, журналіст.

⁶ *Радецький* — можливо, ідеться про Йоганна Йозефа Венцеля (Антон Франца Карла) графа Радецького фон Радеца (1766–1858), австрійського військового й державного діяча, фельдмаршала, відомого полководця.

⁷ *Каракозов Дмитро Володимирович* (1840–1866) — російський революціонер, який здійснив невдалу спробу замаху на імператора Олександра II.

⁸ *Кибальчич Микола Іванович* (1853–1881) — винахідник, революціонер-народник родом з України.

ЗМІСТ

<i>Р. Радишевський. Поезія Юрія Косача:</i> між національним та універсальним	3
--	---

ЧЕРЛЕНЬ

НІГЧ НАД ЗВІЗДАЛЕМ	45
Із провісних співів.	45
Романтика	45
З «Горобиних ночей».	46
Пролог до поеми	48
Балада	50
То з Ромодана шлях упав через могили	51
Пам'яти Олени Пчілки.	52
Ця віршована третя весна	54
Уст коралі, що ними ти париш.	54
Примітиви	55
Опівночі.	57
Кавалерійськими атаками	58
Другому вікну п'ятнадцятки.	58
Ти була мені сном, полум'яна Кармен	59
ДІМ ФАВСТА	60
Діккенс	60
Дон Жуан	62
Прага.	63
Базар увечері.	64
Літо на Мораві	65
Засуд	67
Ти	67
Середземноморське	68
Байда Вишневецький	69

ПРОЩА ДО ПАРИЖА	71
Партія пікету	71
Хрестоносці.	72
Пізаррові товариші	72
Портрет кондот'єра	73
З «Пісні про Ронсеваля»	75
Версаль року Божого 1746.	76
Вершники чорного принца	77
Змовники	78
Dolce stil nuovo	79
На полі Австерліца	80
Пращурам, що лягли на Косовім полі	82
Кіт	82
На площі св. Августина	83
Зустріч	84
Марія Башкирцева	85
В Люксембурзькому городі	86
Метро в 5 годин	87
Наслідування Ф. Війона	88
Мумія	90
Епітафія	90
СУРМИ	93
Народження Великого	93
Житомирська весна	94
Над Реном	95
У майбутній війні	96
Авіатори	98
Помста	99
Євангеличне	100

МИТЬ ІЗ МАЙСТРОМ

На лезі кинджалу	103
В тюрмі, де важко впав похмурий день	103
Джіоконда	104
Спокуса	105
Мандрований лицар	106
До матері	107
До химороді на Нотр-Дам	107
Метелику широких авеню	108
На подвір'ї Сорбонни	109

Не думай, що назавжди, друже добрий	109
Над Сеною	110
Лист із колонії	111
Летун	112
Арморік	113
На взгір'ях Плоермея	114
Забутий порт	114
У корсарській господі	115
Бранка у Блен	115
Олегів легіон	116
Смерть під Еліце	118
Святий Армель Жосленського замку	119
Атилля й Ільдико	119
Rekonquista	120
Священна війна	121
При домовині Филипа з Монтобана	122
Бунтарський Гент	123
Ніч нараз вогнями окрилиться	124
Слово до простої людини	124

КУБОК ГАНІМЕДА

Ода до Вітчизни	127
Понтійський лавр	128
Повість про Олександра	129
Благословен простір	130
До скіф'янки	131
Свята Софія	132
Ганджа Андибер	133
Петербург 1858	135
Іван Франко	137
Києве Києве злотошудрий	138
На чужині	140
Смерть Беатріче	140
Присвята	142
До половчанки	142
До Офелії	143
Троянда Шарону, лілея долин	144
Васанта з індійського дійства	145
El centauro de la conquista	147
Похвала Азії	148
Рівнодення	150

Франціско Гойя	152
На смерть майстра Жоржа Руо	152
Мистець на островах	153
Театр	155
Пушкін	155
Канцона	157
До майстра	158
Благословення вічистим причинам повстання	160
Американська готика	160
З нью-йоркських елегій	161
Балада про матроса	162
Мадонна чорних	163
Квартал креолів	164
Мангаттен, 103-тя вулиця	165
Пісня про Вітчизну	166

ЗОЛОТІ ВОРОТА

КИЇВ	169
В Золотоворітському сквері	169
Біля Софійського собору	170
Шляхом із Борисполя, біля Києва	171
Біля брами Заборовського	172
Жовті Води	174
Обухів, Миронівка, Канів	175
До киянки	176
Поаддя	177
Корсунь-Шевченківський	178
Полтава	179
Моринці, Вільшана, Мліїв	180
Сковородинці, біля Харкова	182
Кам'яна баба	183
Заспів	184
Любартів замок у Луцьку	184
Волинь	186
Савонароля	187
У Львові, на площі Хмельницького	187
Біля ратуші, в Бучачі	188
Львів	189
До львів'янки	191
Надвечір'я в Донецьку	194

У Львові, перед картиною невідомого митця	194
Замостя	195
Над Сеною	196
Метелику широких авеню	197
Загубленій зорі	197
Мартові іди	198
На згадку Еллана Едгара По	199
Елегія на згадку Франсуа Війона, Париж 1965	201
У Франш-Конте, у південь літній, стиглий	202
Похвала Уоту Уїтменові	203
Літо в Алгонквіні	205
Нью-йоркська елегія	206
Балада про Золотий Бродвей	207
Балада про свободу	209
Послання	210
Аеропорт Кеннеді	211
Подорож до океану	212
Сади десь є квітучі Самарканда	213
Бродвей	214
Балада про Манхатанський банк	216
На руїнах Херсонеса	218
Напис на лезі	220

МАНГАТТАНСЬКІ НОЧІ

Заспів	223
Авеню Діамантів	223
Пісня про Вітчизну	225
Нью-йоркська елегія	226
Поаддя	227
На смерть поета	227
Подорож до океану	228
Загубленій зорі	229
Венесуела	230
В кварталі Ла-Війет	231
На згадку про Еллана Едгара По	232
Серпень в Алгонквіні	234
З пісень Гарлему	234
Бродвей	236
Похвала Уолту Уїтменові	238
Ганджа Андибер	239

ПІД СОНЦЕМ ВІЧНОЇ ОНОВИ	242
Шлях із Борисполя	242
До львів'янки	243
Волинь	244
Обухів, Миронівка, Канів	245
Полтава	246
Львів	247
Петербурзька поема	249
Де хмурість вод — росте у ніч фортеця	249
Палати — їх. Твоя ж — убога хижа.	250
У заметіль труну промчали. Місяць	251
Яриг юрма, і поблиск алебард	252
Майстер-мудрець відчеканив опал.	253
«Історію вашу я знаю, небого.	254
Художник.	255
І город безкрай	259
Клавесин з антресолей закінчує фугу.	259
Ожеледь і пурга.	260
Ревів і скиглив чорторий.	262

ВИБРАНЕ

СТРІЛЧАСТІСТЬ	267
Кавалерійськими атаками	267
Ти	267
Ти була мені сном, полум'яна Кармен	268
Базар увечері.	269
Мумія	269
Кіт	270
Примітиви	271
То з Ромодана шлях упав через могили	272
Авіатори.	273
МИТЬ З МАЙСТРОМ	275
Діккенс	275
Мона Ліза.	277
Елегія на згадку Ф. Війона.	278
Канцона	280
Мікеланджело Буонарроті.	281
Кому вдарили дзвони Нотр-Дам	282

На подвір'ї Сорбонни	283
В тюрмі, де важко впав похмурий день	284
Пушкін	285
Балада про Золотий Бродвей	286
Похвала Уолту Уїтменові	288
Іван Франко	290
На згадку про Аллана Едгара По	292
СЕМИДНЕВ	294
З пісень про Вітчизну	294
До скіф'янки	294
Ганджа Андибер	295
Під сонцем вічної онови	297
Шлях із Борисполя	297
В золотоворітському сквері	298
Біля Софійського собору	300
Жовті Води	301
Волинь	303
Любартів замок у Луцьку	304
Полтава	305
Обухів, Миронівка, Канів	306
Корсунь-Шевченківський	307
Львів	308
До львів'янки	311
Пісня про Вітчизну	313
Індійське літо	314
Нью-йоркська елегія	314
В кварталі ла-Війет	314
Васанта з індійського дійства	315
Венесуела	317
З пісень Гарлему	318
Американська готика	320
Загублений зорі	321
Подорож до океану	322
Бродвей	323
Авеню Діамантів	325
Балада про свободу	327
Петербурзька поема	329
Художник	345
І город безкрай	349

ЛІТО НАД ДЕЛАВЕРОМ

НА ТЕРЕЗАХ ЧАСУ	357
Літо над Делавером	357
Пісня індіанця Навахо про коня	358
Моряцька балада	359
Ніч над Делавером	360
Берег убогих	361
Слухаючи «Патетичну» над океаном	362
Пам'яті Миколи Реріха	362
До Офелії	365
Дівчата пливуть у море	366
Демон революції	367
Русальний день	368
Мандруючи над Делавером	369
Балада про мангаттанський банк	369
Гола земля	373
В пуерто-ріканському кварталі	374
Катаклізм	374
Якщо я вмиру на стороні чужій	376
До Гелени із Замостя	377
В КРАЇНІ КЛЕНОВОГО ЛИСТА	379
На скелях Нової Шотландії	379
До канадки	380
Люди крижаного поля	381
На хвилі Морбіану	383
На берегах Ньюфаундленду	383
Балада про мжичку в Галіфаксі	384
На стовпище націоналістичних «батьків народу»	384
НА РОЗПУТТЯХ ВЕЛЕЛЮДНИХ	386
На розпутьях велелюдних	386
Артур Рембо	387
Запис у паризькому зошиті	388
Сандрильйона	390
Франциско Гойя: «Жахиття війни»	391
Фра Анджеліко	392
На смерть майстра Жоржа Руо	393
Трубадур Бертран де Борн	394
На чужині	394
Присвята	395

Стафілея	396
Смерть Коріолана	396
Химери Нотр-Даму	397
Гоген на Таїті	398
«Глобус», театр Шекспіра	399
ДЕ БАТЬКІВЩИНИ ОБРІЙ НЕОЗОРИЙ	400
Понтійський лавр, рік 66-й до нашої ери	400
Лаодика	401
Кам'яна баба	402
Слово про Київ	403
Руський воїн під Доростолом, 971 рік	405
Шляхом філософа з Чорнух	406
Перед картиною	407
Наслідування Горація	408
До портрета декабриста	409
Тарасовим шляхом	410
Іван Труш	413
Дівчині з Бучача, коло рагуші	414
Гурзуф	415
Міцкевич мандрує півднем України	416
На руїнах Херсонеса	417
Білгород-Дністровський	419
Ялта	421
До киянки	422
В гаю, поблизу Донецька	424

ПОЕЗІЇ ПОЗА ЗБІРКАМИ

1926	427
Волинь	427
1927	428
Не про блідих дітей бетону	428
1928	430
З мурів Луцька	430
С. Петлюрі	431
З весняних співів	432
Село у серпні	432
1929	434
Поема весни	434

Візія	437
Сон Волині	437
Витязь зі Сходу	438
Лист недавнім друзам	439
Україні	443
О слава вам	446
18 Брюмера	447
Хуторянам	448
1930.	450
Осінній мотив.	450
Передгрозя.	451
Тринадцять вантажних авт.	453
Назустріч містові.	453
Моя вулиця	454
Робітничий квартал	454
Антисалом.	456
Спартак	457
Металеві дні	458
Пісонька нотр-дамських дзвонів.	459
1931.	462
Безробіття	462
Привіт похмурому дню	463
Із нетрів душі	464
Сигнал	465
Бог	466
Фізкультура.	468
1933.	470
Голод	470
Варшава	473
Гайдамацькі ночі	474
1934.	479
Хрестоносці.	479
З мандрівок по Волині	480
Спогад	481
Портрет кондотієра.	482
Кіннота.	483
Сонет.	484
Волинські етюди	485
Білас і Данилишин.	486
22.XII.1932. Пам'яті Данилишина й Біласа	498

1935.....	500
З поеми «Імперії».....	500
1936.....	504
Річниця.....	504
1937.....	507
Вітер з Чорномор'я.....	507
О, не покорені ніким вітри з примор'я.....	507
Зустрівши ескадру у рейді.....	508
Речі минуть і роки....	509
1938.....	510
З царин Війонових.....	510
Осмомисл.....	512
Леопарді.....	513
Кров.....	514
1939.....	516
Александр.....	516
Вічний праматері.....	517
Полтава 8.VII.1709.....	517
Anno domini.....	518
Привіт юности.....	520
Прощання з юністю.....	521
1941.....	523
Хвала Тобі!.....	523
Шторми літ.....	524
Батьківщині.....	525
1942.....	528
На віршах недзвінких.....	528
Поворот.....	528
Повідь.....	529
При домовині Яна Казимира.....	530
Король Юрій.....	531
1943.....	533
Провістя.....	533
1946.....	534
Місто моєї юности.....	534
Батьківщині.....	535

Que sacrificio!	536
Осадчі	539
Іван Франко	540
Романтика	542
Регенсбурзька зустріч	542
Овідій	545
Nocturna	546
Війна з Мітридатом 63 р. а. Хр.	548
Одеса	549
1947.	550
Слово до поляглих	550
Пам'яті Лесі Українки	551
1950.	553
Віщуйте ранок	553
Пані з Флориди	553
Трипілля	554
Прометейська симфонія	555
1951.	556
Сонет для завтрього	556
Скитянка	556
Смерть	557
Балада про Центральний парк	558
До киянки	559
Це, мабуть, знявся вже далекий день	560
Ніч на Ріверсайд-драйв	560
Гоген на островах	561
Літо р[оку] 1951	562
1954.	564
До Улісса	564
Пісня про Вітчизну	565
1957.	566
До Олександра Архипенка	566
Балада	570
Юродивому на розпуттях	571
Портрет	572
1958.	573
Танечниця	573
Плач Ярославни	574

1964.....	575
Петербурзька поема	575
Кубі	594
1965.....	596
В кварталі Ла-Віллет	596
Загублений зорі	597
Нью-йоркська елегія	598
Львів	599
У Львові, перед картиною невідомого митця	602
Іван Труш	603
1971.....	604
Висока зоря	604
1972.....	605
Мікельанджело Буонаротті	605
Фра Анджеліко	606
Передзвін собору Нотр-Дам	607
Мицкевич над Сеною	608
1982.....	610
Брама океану	610
Згадка	611
Канадська елегія	611
Балада про забутий порт	612
Одній грекині в Монреалі	613

З РУКОПИСНОЇ СПАДЩИНИ

Проституція	617
Завтра	617
Чорні раби	618
Гайдамацьке	619
Привіт	623
Мілітаризмові	624
На смерть В. Маяковського	625
Слово	627
Слово у темряві	628
Армія чорних рук	629
Львів	630
Прага	631
Розгойдає мене синє море	632

Із поеми «Кров на сонці»	633
Осьмомисл.	634
Бірує князь на волостях, на димах	635
З поеми «Про Гаральда»	636
В медвяних сотах день затканобілий	638

ПЕРЕКЛАДИ

З АВСТРІЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ	641
Осінь	641
З АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ	642
Біля олтаря	642
Арс поетика	643
Чікаго	643
Вогонь та крига	645
З ПОЕЗІЇ ЕСКІМОСІВ	646
Це моя земля	646
Голод	647
Затока напровесні	648
Як же мені чатувати на звіра?	649
Сон	650
Пісня поганого хлопця	650
Пісня про подорож	651
Діти нунаміут	652
З ІНДІАНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ	654
Вірш про війну	654
Моя школа — земля	657
Тільки серед тиші	658
Ми всі походимо з солоної води	660
Напрями.	661
Рідна мова	662
Дівчина з племені шайєнн.	662
Народ хоче справедливості.	664
Біла людина сказала мені.	665
Крадіжка	665
Без заголовку	666
Назавжди й більше	667
Я голодний.	668
Річка без імені.	669

КОЛЕКТИВНА ТВОРЧІСТЬ ІНДІАНЦІВ	670
Промова ватажка перед здачею	670
Пісня про зорі.	671
Сонце мій побратим	671
В День подяки.	672
Пісня про мого бойового коня.	672
Пісня-сон про небесне відро	673
Про народження мого народу	674
Сотворіння світу	675
Пісня про чоловіка, який має вмерти на чужині.	676
3 ІСПАНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ	677
Веляскезові списи (Здача Бреди)	677
Веляскезів Христос	678
Мир у війні	678
Шпада	679
На схилі дня, коли ти вмирав... ..	680
Фрагмент фіналу	681
Романца	682
3 ІТАЛІЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ	684
Батьківщина в недолі	684
Mare nostrum.	685
3 ПОЛЬСЬКОЇ ПОЕЗІЇ	686
Міттельберггайм	686
До простої людини	687
3 ФРАНЦУЗЬКОЇ ПОЕЗІЇ	690
Бузки й троянди	690
Краса	691
Людина й море	692
Мандоліна	693
Високо місяць	693
Черенки	694
З п'яти великих од	695
Льотом кречетів, пониділих в гордім безділлі	696
СЮРРЕАЛІСТИ ЧУЖИНИ.	698
Замітайте ваших умерлих	698
Поема	699
Мені подобається як вовкам.	700
Я літаю шакалом твого волосся чаркою приліпленого до обличчя .	700
В глибині синього є жовте.	700

САТИРИЧНІ ПОЕЗІЇ

Мазурка	703
Іван Буона-та-парт-яний	705
Серафічний поет	706
Афоризми	707
Критик	708
Епітафія Юрієві Шерехові	709
Шекспір кумом	711
Спокуси несвятого Антона	711
Володимир Блавацький	713
Лизавета Шашаровська	714
Євген Курило	714
Віра Левицька	715
Примітки	716
Алфавітний покажчик	763